
**KENYA NATIONAL EXAMINATION COUNCIL
REVISION MOCK EXAMS 2016
TOP NATIONAL SCHOOLS**

**MARANDA HIGH SCHOOL
KISWAHILI
KARATASI YA 2**

SCHOOLS NET KENYA
Osiligi House, Opposite KCB, Ground Floor
Off Magadi Road, Ongata Rongai | Tel: 0711 88 22 27
E-mail: infosnkenya@gmail.com | Website: www.schoolsnetkenya.com

MARANDA SCHOOL KCSE TRIAL AND PRACTICE EXAM 2016

102/2

KISWAHILI

Karatasi ya 2

(LUGHA)

1. UFAHAMU (ALAMA 15)

Soma kifunqu kifuatacho kisha ujibu maswali yanayofuatia.

Nchi yetu imeraukia mawio ya machafuzi ya kisiasa baada ya shughuli za uchaguzi zilizogonga mwamba mkuu. Hili lilijiri baada ya Tume ya uchaguzi kukoka kuendeleza uchaguzi kwa njia inayostahili. Jambo hili lilizaa msukosuko wa kisiasa usiomithilishwa katika historia ya taifa letu.

Hivi sasa wakenya wanaishi kwenye kambi za watu wasio na makazi. Hiki ni kinaya kikuu kwani matukio haya yamezuka baada ya miongo minne ya uhuru. Vilio vya wakenya vimeshamiri na kupaaza sauti vikilalamikia kukosa makazi, lishe na ndoa kusambaratika. Ndoa zimevunjika baada ya 'wenyeji' kuwatimua 'wageni' na damu kumwagika.

Kenya imekuwa miongoni mwa mataifa yanayowapa faraja wakimbizi kutoka nchi jirani zinazokubwa na vita vya wenyewe. Vita katika Somalia vimesababishwa na koo mbali mbali zinazopigania uongozi hali ambayo imekwamisha shughuli zote za kiuchumi.

Hali ya sasa ya Kenya imechochewa na msururu wa sababu; ukabila na tamaa ya uongozi zilionekana wazi katika miundo ya vyama vikuu vya kisiasa na katika kampeni zao. Wakenya walipiga kura kwa misingi ya kikabila kila upande ukitazamia mtu wao kushinda uchaguzi huo.

Kwa upande mwingine, viongozi hao kutokana na tamaa ya uongozi walikuwa wameamua kushinda uchaguzi huo kwa vyovyote vile. Leo tunavuna matunda ya siasa za ukabila na tamaa ya mamlaka.

Maelfu ya Wakenya ni wakimbizi nchini na katika nchi jirani ya Uganda. Wakenya hao wanahitaji msaada wa chakula na mahitaji mengine ya kimsingi. Serikali na shirika la msalaba mwekundu zimefanya juhudi kuwasaidia wahasiriwa lakini kuna tetezi kwamba ubaguzi umejipenyeza katika ugawaji wa msaada huo.

Waliopewa jukumu la kugawa msaada huo ni sharti waelewe kuwa waathiriwa ni wakenya wenzao na hawafai kubaguliwa kwa misingi ya makabila yao.

Matukio kama haya hayastahili kutukia asilani katika taifa hili.

Twahitaji zao aali la viongozi wasiojitwika ubabe bali wawe watumishi wa wananchi wanastahili kutupilia mbali tamaa za kujilimbikizia mali na kung'ang'ania uongozi. Pia katiba inafaa irekebishwe. Wakenya wanastahili kuelimishwa kuhusu undugu na utaifa. Fauka ya haya masuala yanayohusiana na hatimiliki za ardhi yanafaa kutadarukiwa kwa dhati.

Maswali

- a) Toa anwani mwafaka kwa makala haya. (alama 1)
- b) Taja madhara **manne** ya ukabila. (alama 2)
- c) Shughuli za ugawaji wa misaada zimekubwa na changamoto gani? (alama 2)
- d) Eleza tofauti ya chanzo cha vita nchini Somalia na Kenya. (alama 2)
- e) Mwandishi anatoa mapendekezo gani ya kutatua tatizo hili la ukabila. (alama 4)
- f) Eleza kinaya cha maisha ya wakenya kwa sasa. (alama 2)
- g) Eleza maana ya maneno haya kama yalivyotumika katika kifungu cha ufahamu. (alama 2)
- i) Mawio -
- ii) Tandarakiwa kwa dhati

2. UFUPISHO (ALAMA 15)

Ajira ya watoto ni tatizo sugu linalokumba ulimwengu wa sasa, hasa katika nchi zinazoendelea. Jambo la kusikitisha ni kwamba hivi ndivyo ilivyo katika nchi nyingi za ulimwengu huu. Kuna idadi kubwa ya watoto wanaoajiriwa katika nyanja mbalimbali za jamii. Zipo sababu nyingi zinazowasukuma watoto kutafuta ajira barani Africa kwa mfano, familia nyingi huishi maisha ya ufukara hivi kwamba hushindwa mahitaji muhimu hususan kwa watoto. Kupanda kwa gharama ya maisha kunazidisha viwango vya umaskini. Ukosefu wa lishe pia huwafanya waoto kutoroka nyumbani kutafuta ajira. Janga la ukimwi limesababisha kuwepo kwa idadi kubwa ya mayatima wanaoishi kutafuta ajira ili kuyakimu maisha. Ukimwi umezifanya familia nyingi pia kuwaondoa watoto shuleni ili waweze kuajiriwa kwa lengo la kusalisha pato la familia hizo. Watoto wengine hutoroka makwao kwa sababu ya maonevu. Maonevu haya ni kama vile kupigwa, kutukanwa kila wakati, kunyanyaswa kijinsia na kadhalika. Huko nje hutaabishwa kimwili na kiakili. Hufanyishwa kazi za sulubu zenye malipo duni au wasilipwe kabisa. Hili huwasononesha na kuathiri afya yao.

Wengine hujiingiza katika vitendo vya jinai pale wanapokosa ajira huchukua sheria mikononi mwao, wakaendeleza vitendo vya ukatili kama vile kuwahangaisha watu na kupora mali yao au hata kuwakaba roho. Aidha wengine hujikuta kwenye madanguro ambako huendesha biashara haramu.

Uundaji wa umoja wa Africa hivi majuzi ni hatua muhimu ya kushughulikia matatizo ya Afrika kama vile ajira ya watoto, kuzorota kwa miundo msingi, magonjwa, njaa, umaskini, ufiadini na ukabila. Katika kushughulikia haki za watoto nchi za Africa hazina budi kuzingatia masharti yaliyowekwa na umoja wa mataifa kuhusu haki za watoto. Nchi nyingi za Afrika ziliidhinisha mkataba wa masharti hayo, ikiwemo nchi ya Kenya. Nchi hizi basi lazima zishughulikie haki za watoto kupitia sheria za nchi. Watoto ni rasilmali muhimu na ndio tumaini la kuwepo kwa kizazi cha binadamu.

Maswali

- a) Eleza mambo yote muhimu anayozungumzia mwandishi katika aya ya kwanza. (maneno 45 - 50)
(al 6, 1 ya mtiririko)
- b) Bila kubadilisha maana aliyokusudia mwandishi, fupisha aya mbili za mwisho (maneno 50 - 55)
(Alama 7, 1 ya mtiririko)

3. MATUMIZI YA LUGHA (ALAMA 40)

- a) Taja vikwamizo **viwili** ambavyo ni kotonanti hafifu (alama 2)
- b) Sentensi hizi ni za aina gani? (alama 2)

- i) Uvutaji wa sigara ni hatari kwa afya
ii) Naomba uwaite wanafunzi wale
- c) Onyesha silabi inayowekewa shadda kwenye nomino zifuatazo (alama 2)
i) meza
ii) Maneno
- d) Nomino 'Risasi' iko katika ngeli gani? (alama 1)
- e) Andika sentensi ifuaayo katika hali yakinishi (alama 2)
Askari wasipopiga doria wala kushirikiana na raia hawatakuwa wametuhakikishia usalama.
- f) Tunga sentensi **mbili** kuonyesha matumizi mawili tofauti ya alama za mtajo. (alama 2)
- g) Andika katika wakati ujao hali timilifu (alama 2)
Wanafunzi walifanya mtihani wa mwigo
- h) Tunga sentensi mwafaka ukitumia kielezi cha:- (alama 2)
i) Namna kiigizi
ii) Cha mahali
- i) Changanua sentensi ifuatayo kwa kutumia jedwali. (alama 4)
Mwanasiasa mwingine amepoteza kiti chake cha ubunge.
- j) Tunga sentensi **mbili** kuonyesha matumizi mawili tofauti ya kiambishi ndi- (alama 2)
- k) Onyesha kishazi huru na tegemezi katika sentensi hii. (alama 2)
Kuimba ambako kutavutia kutashinda tuzo
- l) Tunga sentensi yenye fungu tenzi lenye muundo ufuatao (alama 2)
tS + T + N
- m) Andika kwa usemi wa taarifa (alama 2)
Mama watoto aliuliza, "mbona mnajikunyata kama mayatima".
- n) Badilisha vitenzi vifuatavyo viwe katika hali ya kutendeka. (alama 2)
i) kwea
ii) dhuru
- o) Tunga sentensi sahihi ukitumia kihisishi cha kukataa. (alama 2)
- p) Bainisha aina za nomino zilizotumika katika sentensi ifuatayo (alama 3)
Kikosi cha askari kiliabiri ndege hadi ujerumani
- q) Kanusha kwa umoja (alama 2)
Mkilia mtapewa maziwa
- r) Andika kwa udogo hali ya wingi (alama 2)
Ngoma imepigwa na msichana yule mpaka imepasuka.
- s) Unda kitenzi kutokana na nomino ifuatayo. (alama 1)
Taifa

4. ISIMU JAMII (AL 10)

Eleza makosa matano yanayoweza kutokea wakati wa mazungumzo. (alama 10)